Inför EU-valet:

9 av 10 väljare vill se ett starkare djurskydd

Djurens Rätt.

Om innehållet: Där inget annat anges kommer statistiken från den Eurobarometer om engagemanget för djurvälfärd som genomfördes 2023[1] där Sverige var ett av länderna där det genomfördes intervjuer.[*]

Var femte år är det val till Europaparlamentet, och den 9 juni är det dags igen. Totalt ska 720 parlamentariker väljas, varav 21 ska representera Sverige. Med en EU-kommission som bröt sitt löfte om att leverera en översyn av EU:s djurskyddslagstiftning är det mycket som står på spel under nästa mandatperiod.

Inför valet har Djurens Rätt i samarbete med vår paraplyorganisation Eurogroup for Animals gett kandidater chansen att anta tio löften för djuren. Dessa löften motsvarar prioriterade områden för den kommande mandatperioden. I den här rapporten visar vi på det starka engagemanget hos väljarna för djurskyddsfrågorna och redovisar aktuella opinionssiffror[2] för vart och ett av de tio områden som kandidaterna till valet kan anta som löften för djuren.

En majoritet av de europeiska medborgarinitiativ som hittills varit framgångsrika har berört djurfrågor.[3] Det visar dels att EU-medborgare känner starkt för djuren, dels att djurfrågor får för lite plats på EU:s agenda.

---

* Urvalet av intervjupersoner motsvarar sammansättningen hos befolkningen från 15 år och uppåt och motsvarar därmed till stor del den röstberättigade befolkningen.

Löfte 1:
Driva på kommissionens arbete i djurfrågor

Kalvar som tas från sin mamma direkt efter födseln, grisar som inte får böka och föräldralösa kycklingar i stor trängsel. Det kompromissas hårt med behoven hos djuren i djurfabrikerna. Strävan efter hög produktion har lett till sjukdomar, lidande och för tidig död.

EU-kommissionens ursprungliga plan var att göra EU världsledande inom djurskydd. Översynen av EU:s djurskyddslagstiftning, som inleddes 2020, har utgjort en sällsynt möjlighet att förbättra livet för miljarder djur inom unionen, som dessutom kan ge ringar på vattnet globalt. Men, när det var dags att presentera de fyra lagstiftningspaketen – hållning av djur, djurtransporter, slakt och djurskyddsmärkning – fick kommissionen kalla fötter och backade från alla förutom ett, förslagen som rör djurtransporter.

Detta skedde trots det mycket tydliga önskemålet från EU:s medborgare om kraftiga förbättringar av djurskyddet. Fler än nio av tio européer säger att det är viktigt att skydda välbefinnandet för djuren i djurfabrikerna, och fler än åtta av tio anser att dessa bör skyddas bättre i deras hemländer än vad de gör nu.

Bland svenskarna anser hela 98 procent att det är viktigt att värna om välbefinnandet för djur inom livsmedelsindustrin (till exempel grisar, kor och fjäderfän) för att se till att de lever under anständiga förhållanden.

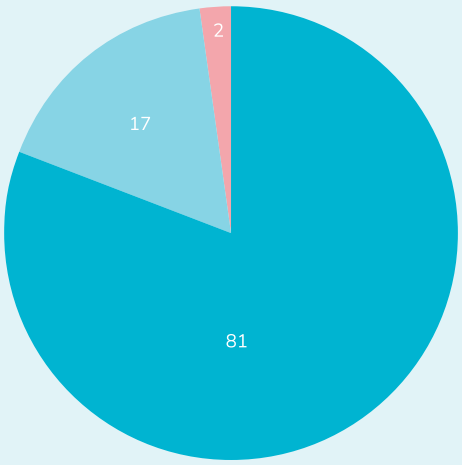

- Mycket viktigt
- Ganska viktigt
- Inte särskilt viktigt
- Inte alls viktigt
- Vet ej

Svenskars svar på frågan ”Hur viktigt anser du att det är att värna om välbefinnandet för produktionsdjur (t.ex. svin, nötkreatur, fjäderfä osv.) för att se till att de lever under anständiga förhållanden? (%)”

Nästan 9 av 10 anser därtill att välfärden för djur inom lantbruket djur borde vara bättre skyddad i landet än vad den är nu.

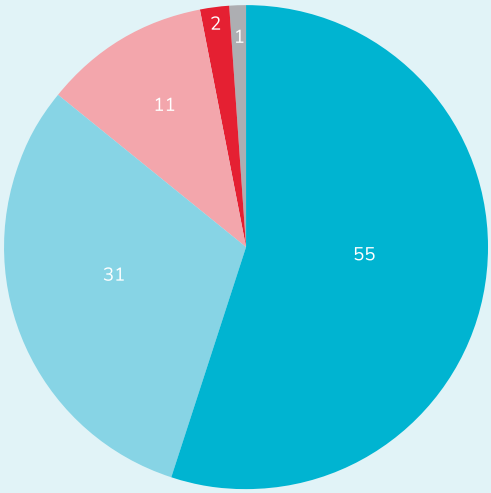

- Ja, absolut
- Ja, troligtvis
- Nej, troligtvis inte
- Nej, absolut inte
- Vet ej

Svenskars svar på frågan ”Tycker du generellt att man borde värna mer om djurs välbefinnande för produktionsdjur än vad man gör i (VÅRT LAND) idag? (%)”

Fler än 9 av 10 svenskar förespråkar ett förbud mot att skära av vissa kroppsdelar på djur (svansar, öron, näbbar etcetera).

Svenskars svar på frågan "Hur viktigt anser du att följande är för att garantera att produktions- och uppfödningsmetoderna (både för produktionsdjur och vid uppfödning av katter och hundar för kommersiella ändamål) motsvarar vårt etiska ansvar gentemot djuren? (%): Förbjuda att vissa kroppsdelar på djuren (svansar, öron, näbbar, testiklar, tänder osv.) skärs bort, såvida det inte är nödvändigt för att skydda arbetarnas/lantbrukarnas säkerhet (i vilket fall bedövning ska användas)"

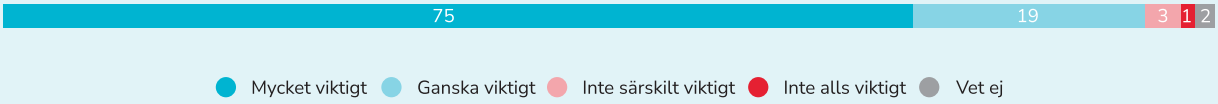

Befolkningen känner också oro för djurvälfärden på slakterier och fler än 9 av 10 svenskar vill se ökade officiella kontroller och användning av kamerabevakning.

Svenskars svar på frågan "Hur viktigt är det enligt din uppfattning att förbättra välbefinnandet för djur i slakterier, till exempel genom att öka de officiella kontrollerna, inklusive genom användning av videokameror? (%)"

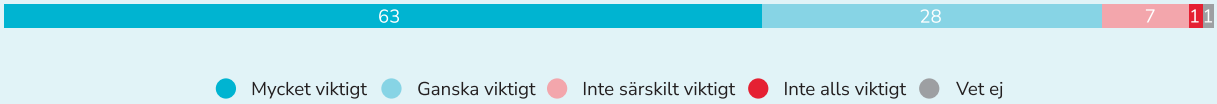

Medborgarinitiativet End the Cage Age, med ett förbud av burhållning av djur inom lantbruket som mål, är ett exempel på hur EU-medborgare höjt sina röster och krävt förändring. Kommissionen hade lovat att under 2023 lägga fram lagstiftning som skulle fasa ut burarna i EU:s livsmedelsproduktion, för att sedan backa från det löftet. End the Cage Age skrevs under av 1,4 miljoner EU-medborgare varav över 45 000 svenskar.[4] Därtill anser nära 9 av 10 svenskar att det är viktigt att se till att djur inte hålls i individuella burar.

Svenskars svar på frågan "Hur viktigt anser du att följande är för att garantera att produktions- och uppfödningsmetoderna (både för produktionsdjur och vid uppfödning av katter och hundar för kommersiella ändamål) motsvarar vårt etiska ansvar gentemot djuren? (%): Se till att djur inte hålls i individuella burar"

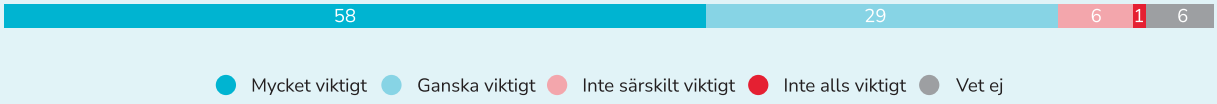

Svenskarna särskiljer sig från den genomsnittliga EU-medborgaren i sin betalningsvilja gällande produkter som lever upp till högre djurskyddskrav.[5, 6] Hela 92 % av tillfrågade svenskar säger sig vara villiga att betala extra för mer djurvänliga produkter, jämfört med 60 % hos EU-genomsnittet. Undersökningen som visade detta genomfördes i mars 2023, då livsmedelspriserna redan var mycket höga på grund av inflation.

Svenskars svar på frågan ”Är du beredd att betala mer för produkter som kommer från jordbrukssystem som tar hänsyn till djurs välbefinnande? (%)”

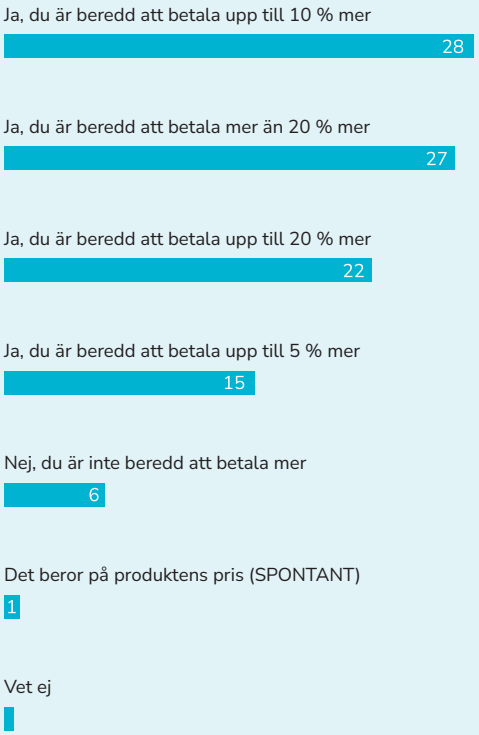

Löfte 2:

Arbeta för att stoppa lidandet som transporter av levande djur medför

De flesta djur i djurfabrikerna transporteras minst en gång i livet; till slakteriet. Många djur transporteras även från en uppfödningsplats till en annan. Transporter innebär ett stort stressmoment och skaderisk för djuren. De stressas bland annat av att blandas med främmande individer på transporten, av kraftig kyla eller värme, av hunger, törst, trängsel, lastbilens svängningar och vibrationer, samt den främmande miljön. [7,8] På- och avlastning innebär de största stressmomenten för djuren och är särskilt stressande om djuren då blandas med okända djur.[9]

I december 2023 presenterade EU-kommissionen förslag på lagstiftning om djurtransporter. Förslagen rör exempelvis begränsade transporttider, maxtemperaturer och digitala verktyg för spårning, och förutom några ljusglimtar så talar det mesta för att reell förbättring för djuren uteblir. Det förslag som hade kunnat innebära enorma förbättringar – att förbjuda export av levande djur från unionen – inkluderades inte.

Djurtransporter är ett av de områden som engagerar starkast och 9 av 10 svenskar (89 %) stöder en begränsning av transporttiden för djur för kommersiella ändamål inom eller från EU.

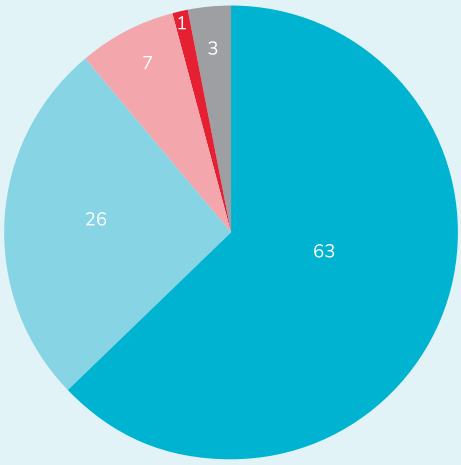

- Ja, absolut
- Ja, i viss mån
- Nej, inte direkt
- Nej, inte alls
- Vet ej

Svenskars svar på frågan ”Anser du att den tid som levande djur transporteras (för ”kommersiella ändamål”) inom eller från EU bör begränsas? (%)”

Löfte 3:
Skydda djurvälfärden för vattenlevande arter

Det är idag väl belagt att fiskar kan känna smärta och lida.[10, 11, 12] I takt med att samhället lämnar gamla och felaktiga föreställningar om fiskar bakom sig, behöver åtgärder vidtas omgående för att nyvunnen kunskap ska återspeglas i praktiken. Nära 8 av 10 (79 %) av EU:s medborgare tycker att djurvälfärd för fiskar borde prioriteras högre än idag, och lika högt som för andra djurslag inom livsmedelsindustrin.[13]

79%

Konsumenter vill ha garantier för djurvälfärden också gällande fiskar. De få studier som har utforskat attityder och köpbeteenden har konsekvent funnit oro bland konsumenter, en vilja att betala extra och en önskan om mer information. Majoriteten av tillfrågade personer visade sig veta att fiskar är kännande varelser och vill att deras välfärd ska skyddas. De svarande visade en god förståelse för vilka faktorer som påverkar fiskars välfärd.[14]

Världens första kommersiella bläckfiskfabrik är på väg att öppna på Gran Canaria i Spanien. Bläckfiskar är djur med karismatiska och nyfikna personligheter, komplexa beteenden och behov och har även visat sig vara mycket intelligenta. Bläckfiskuppfödning väcker stora etiska och miljömässiga bekymmer och har fått offentliga motreaktioner från hela världen. Detta återspeglas i att Djurens Rätts kampanj, som uppmanar svenska makthavare och EU-kommissionen att förbjuda uppfödning av bläckfiskar i hela EU, på kort tid fått över 35 000 underskrifter.

Löfte 4:

Arbeta för en bättre livsmedelsproduktion, för oss, för djuren och för vår planet

En aktuell rapport framtagen av FN:s Mat- och jordbruksorganisation (FAO) lyfter fram att 90 % av jordbruksstöden globalt ges till miljö- och klimatskadlig matproduktion och bidrar till ohälsosamma matvanor, i motsatt riktning mot målsättningarna i Parisavtalet.[15] Stöden till animalieproduktion i länder som liksom Sverige har hög köttkonsumtion får hård kritik i rapporten. De ekonomiska stöden till lantbruket kommer till största del via EU, och är kopplade till EU:s gemensamma jordbrukspolitik. När det gäller produktstöd, som är direkta subventioner för att producera en viss produkt, går den absoluta majoriteten av pengarna till animalieindustrin.

Drygt sex av tio svenskar anser att livsmedel av växtbaserat ursprung borde kunna få lika mycket skattefinansierat stöd som livsmedel av animaliskt ursprung.[16]

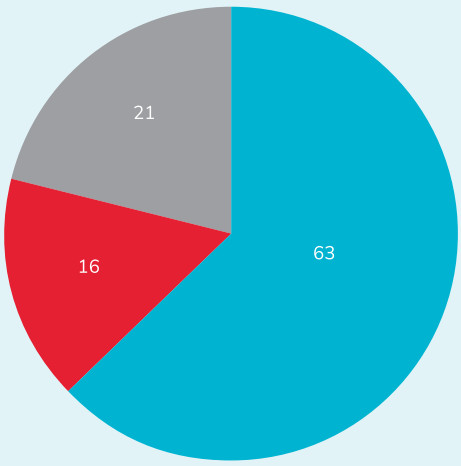

Ja
Nej
Vet ej

Svenskars svar på frågan ”Tycker du att livsmedel av växtbaserat ursprung (såsom grönsaker och vegetarisk mat) borde kunna få lika mycket skattefinansierat stöd som livsmedel av animaliskt ursprung (såsom kött, mjölk, ägg)?”

Löfte 5:

Arbeta för striktare regler för importerade animaliska produkter

När det gäller importerade animaliska produkter gäller generellt inte EU:s regler för djurvälfärd. För dessa gäller endast reglerna kring slakt, det sista steget i ”värdekedjan”; vad som händer före det faller till stor del utanför ramarna för EU:s lagstiftning.

Detta tillvägagångssätt får effekter på djuren, både inom EU och i partnerländerna. Det har funnits många fall där ökad handel med djurprodukter har gynnat ohållbara och inhumana produktioner. Förutom de direkta effekterna på djur påverkar detta tillvägagångssätt också konkurrensvillkoren inom handelssystemet, eftersom EU-producenter måste uppfylla högre och ibland mer kostsamma standarder. Genom att införa fler EU-standarder för djurskydd på importerade produkter säkerställs att EU-konsumtionen inte främjar sämre djurskydd. Samtidigt kan EU också bidra till att främja högre standarder för djurskydd i tredje länder.

När det handlar om livsmedelsimport från länder utanför EU anser fler än nio av tio svenskar att det nuvarande regelverket bör förändras, antingen genom att tillämpa EU:s djurskyddsregler också för importerade livsmedel eller genom en märkning som upplyser EU:s konsumenter om de djurskyddsregler som tillämpats.

Svenskars svar på frågan ”I dag gäller inte EUs regler om djurs välbefinnande på gårdsnivå för livsmedel som importeras från länder utanför EU. Med detta i åtanke, vilket av följande alternativ ligger närmast din uppfattning? (%)”

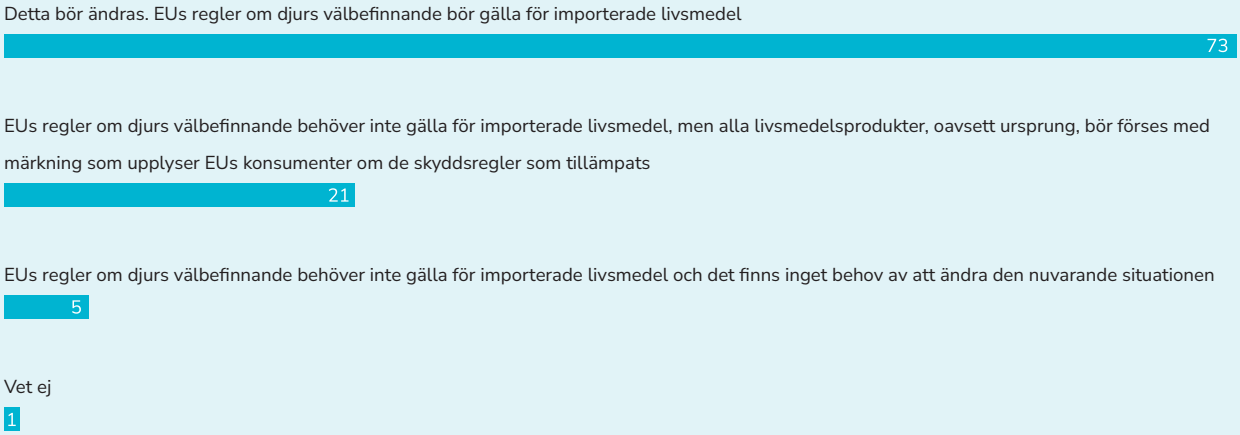

Löfte 6:

Arbeta för att påskynda övergången till vetenskap utan djurförsök

Djurförsök innebär att många djur i olika omfattning utsätts för smärta och annat lidande. Det kan till och med börja innan de utnyttjas i försök. Avel och genmanipulering kan leda till att djur föds med sjukdomar och/eller missbildningar. Nästan alla djur som används i djurförsök dör till följd av försöken eller dödas när försöken är klara.

Trots att det folkliga stödet för att ersätta användningen av djur inom vetenskapen växer snabbt, kämpar relevanta alternativ för att blomstra. Inte nog med det, utan konceptet och tillämpningen av de 3R:en – att ersätta (replace), minska (reduce) och förfina (refine) djurförsök – verkar stagnera.

Nära tre av fyra (72 %) av vuxna i EU:s medlemsländer efterfrågar bindande målsättningar och slutdatum för utfasningen av djurtester.[17] Det framgångsrika europeiska medborgarinitiativet Save Cruelty Free Cosmetics, med målsättningen att skydda förbudet mot djurtestad kosmetika i EU och att EU ska ta fram en handlingsplan för utfasning av samtliga djurförsök, samlade 1,2 miljoner underskrifter, varav över 30 000 i Sverige.[18]

72%

Löfte 7:

Arbeta för bättre förutsättningar för vilda djur

I djurbutiker finns ofta exotiska djur som fiskar, groddjur eller ödlor. Eftersom exotiska djur i många fall kommer från varmare klimat riskerar de att inte trivas i Sverige, och det är svårt att återskapa deras naturliga miljö.[19] Av den anledningen behövs en begränsning av vilka arter som får hållas i fångenskap – en så kallad positiv lista. Det är få som har tillräcklig kunskap om de här djurarterna för att skötseln ska bli optimal. Det behövs en EU-gemensam förteckning över vilka djurarter som är tillåtna som sällskapsdjur och i den fastställa vilka djurarter som får säljas med syfte att bli sällskapsdjur i människors hem.

Bland tillfrågade européer höll 92 % med om att handeln med och hållandet av exotiska djur som sällskapsdjur måste regleras bättre inom EU. Därtill var det nära 9 av 10 (87 %) av de tillfrågade som höll med om att exotiska djur inte bör hållas som sällskapsdjur.[20]

Stora rovdjur som vargar och björnar är hotade arter enligt Habitatsdirektivet 92/43/EEG, vilket syftar till att skydda den europeiska biologiska mångfalden och listar över tusen arter av växter och djur inom olika skyddsnivåer. Det har förekommit upprepade krav från lobbygrupper för jägare och lantbrukare att minska skyddet för vissa skyddade arter, i synnerhet stora rovdjur. Dessa upprop vill att utmaningarna med att samexistera med dessa djur ska tacklas genom ökad jakt och sänkt skyddsnivå.

Nästan 9 av 10 (86 %) av de tillfrågade svenskarna i en undersökning av landsbygdsbors inställning till jakt angav att de prioriterar skyddet av biologisk mångfald och djurs välfärd över att upprätthålla jakttraditioner.[21] I samma undersökning svarade 6 av 10 tillfrågade svenskar att de stödjer påståendet att varje vilt djur är en kännande varelse som behöver skyddas. En ännu större del av de tillfrågade (8 av 10) anser att jaktmetoder som orsakar onödigt lidande för vilda djur ska förbjudas.

Löfte 8:

Arbeta för ett förbud mot pälsdjurs-farmning och mot att placera pälsprodukter från uppfödning på den europiska marknaden

På pälsdjursfarmer hålls i huvudsak vilda djur, inklusive minkar, rävar och mårdhundar, i små burar där de hindras från att uppvisa naturligt beteende för att sedan dödas enbart på grund av värdet av deras päls. Argumenten mot pälsdjursfarmning är inte begränsade till djurskydd, utan farmerna utgör också en risk för nya pandemier, och användningen av giftiga kemikalier gör dem till en av de mest förorenande industrierna. 20 av EU:s medlemsstater har redan helt eller delvis förbjudit pälsdjursuppfödning eller infört strängare åtgärder med hänsyn till djurens välbefinnande, miljön och folkhälsan.

Nära 6 av 10 svenskar anser att pälsdjursuppfödning bör förbjudas strikt i EU, medan drygt en tredjedel anser att det endast bör tillåtas under förbättrade välfärdsförhållanden. Det framgångsrika medborgarinitiativet Fur Free Europe som Djurens Rätt varit initiativtagare till samlade på mindre än 10 månader ihop 1,5 miljoner underskrifter varav 100 000 kom från Sverige. Initiativet syftar till att förbjuda pälsdjursfarmning inom EU samt handel med pälsprodukter på EU:s inre marknad.

Svenskars svar på frågan "Vilket av följande påståenden om pälsdjursuppfödning ligger närmast din uppfattning? (%)"

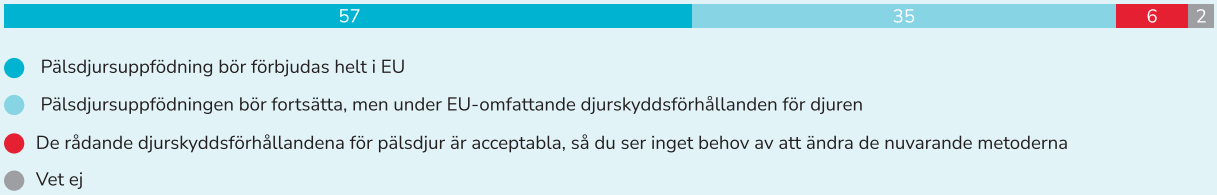

Löfte 9:

Arbeta för förbättringar för våra sällskapsdjur

Djur som lever med människor ska behandlas som älskade familjemedlemmar utifrån djurens behov. Hundar och katter utsätts för extremavel för olika utseenden, och på senare år har en ökad smuggling av olika hundraser skett med tragiska öden som följd. Genom specialinriktad avel har det avlats fram hundar med stora skillnader både i beteenden och utseende.[22] Det utseendefixerade köpandet av hundar understödjer även valpfabriker utomlands som smugglar in billiga, men sjuka, valpar till Sverige.[23]

I många andra länder är antalet hemlösa hundar fler, och de skjuts i stora antal på grund av rädsla för rabies. Antalet hundar i hemlöshet är på låg nivå i Sverige på grund av bland annat obligatorisk märkning och registrering.[24]

Fler än 9 av 10 (96 %) av svenskarna tycker att det är viktigt att bra djurskyddsförhållanden för katter och hundar som föds upp för kommersiella ändamål garanteras. Drygt hälften av landets befolkning (55 %) tycker att man borde värna mer om välbefinnandet för sällskapsdjur i Sverige än vad man gör idag. Det är lägre än snittet för hela EU (74 %), vilket troligen beror på att Sverige redan har ett mer långtgående regelverk.

Svenskars svar på frågan "Hur viktigt anser du att följande är för att garantera att produktions- och uppfödningsmetoderna (både för produktionsdjur och vid uppfödning av katter och hundar för kommersiella ändamål) motsvarar vårt etiska ansvar gentemot djuren? (%): Garantera bra djurskyddsförhållanden för katter och hundar som föds upp för kommersiella ändamål"

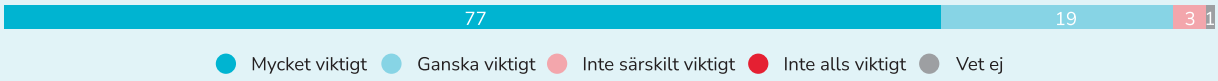

Mycket viktigt · Ganska viktigt · Inte särskilt viktigt · Inte alls viktigt · Vet ej

Löfte 10:

Verka för en djurskydds-kommissionär i EU

Idag ligger ansvaret för djurskyddsfrågor hos kommissionären för hälsa- och livsmedelssäkerhet, men det omnämns inte i titeln och frågorna hamnar ofta långt ner på dagordningen. Därför lanserades 2021 kampanjen EU for Animals för att kräva att större vikt läggs vid djurens välbefinnande genom att göra detta ansvar tydligt i tjänstetiteln. Över 300 000 européer har sedan dess skrivit under uppmaningen att inrätta en djurskydds-kommissionär. Det behöver bli tydligare vem som har ansvaret för djurskyddsfrågor och djurvälfärden behöver prioriteras högre av kommissionen.

---

1. Europeiska kommissionen (2023) Särskild Eurobarometer 533. Européers attityder till djurs välbefinnande. Hemsida: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2996. Sidan besökt 2024-05-06.
2. Europeiska kommissionen (2023) Särskild Eurobarometer 533. Européers attityder till djurs välbefinnande. Hemsida: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2996. Sidan besökt 2024-05-06.
3. Europaparlamentet (2023) Faktablad om Europeiska unionen. EU:s medborgarinitiativ. Hemsida: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/149/eu-s-medborgarinitiativ. Sidan besökt 2024-05-06.
4. End the Cage Age. Hemsida: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2018/000004/end-cage-age_en. Sidan besökt 2024-05-06.
5. Europeiska kommissionen (2023) Särskild Eurobarometer 533. Européers attityder till djurs välbefinnande. Hemsida: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2996. Sidan besökt 2024-05-06.
6. BEUC (2024) Farm animal welfare: What consumers want – A survey of Europeans' understanding and expectations.
7. EFSA (2011) Scientific Opinion concerning the welfare of animals during transport. Panel on Animal Health and Welfare. EFSA Journal 9(1):1966.
8. Sällvik K., Lundgren A-K., Gebresenbet G., Rantzer D., Gustafsson G., Svendsen J., Jeppsson K-H. (2004) Transport av slaktsvin från gård till slakteri – Studier av klimat, beteende och vibrationer i bilen, skador på djuren samt förslag på förbättringar. Rapport 130, SLU Alnarp.
9. Gebresenbet G. (2003) Aktuellt forskningsläge kring djurtransporter: utvärdering och rekommendation, Bilaga 11 till SOU 2003:6.
10. Chandroo K. P. et al. (2004) Can fish suffer?: perspectives on sentience, pain, fear and stress. Applied Animal Behaviour Science 86: 225–250.
11. Sneddon L. U. (2003) The evidence for pain in fish: the use of morphine as an analgesic. Applied Animal Behaviour Science 83: 153–162.
12. Broom D. M. (2001) Evolution of pain. I Pain: its nature and management in man and animals, red. Soulsby, Lord and Morton, D. Roy. Soc. Med. Int. Cong. Symp. Ser., 246: 17–25.
13. ComRes på uppdrag av Eurogroup for Animals och Compassion in World Farming (2018) Rapport: https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2021-12/Fish-Welfare-in-European-Aquaculture-2.pdf. Sidan besökt 2024-05-06.
14. ComRes på uppdrag av Eurogroup for Animals och Compassion in World Farming (2018) Rapport: https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2021-12/Fish-Welfare-in-European-Aquaculture-2.pdf. Sidan besökt 2024-05-06.
15. FAO, UNDP and UNEP. (2021) A multi-billion-dollar opportunity – Repurposing agricultural support to transform food systems. Rome, FAO.
16. Novus april 2022, på uppdrag av Djurens Rätt.
17. Savanta ComRes (2020) på uppdrag av Cruelty Free Europe.
18. Save Cruelty Free Cosmetics. Hemsida: https://citizens-initiative.europa.eu/save-cruelty-free-cosmetics-commit-europe-without-animal-testing_en. Sidan besökt 2024-05-07.
19. Warwick C. m.fl. (2018) Exotic pet suitability: understanding some problems and utilizing a labeling system to aid animal welfare, environment, and consumer protection. Journal of Veterinary Behavior 26: 17–26.
20. Savanta ComRes (2020) för Eurogroup for Animals och AAP Animal Advocacy and Protection.
21. Savanta (2023) Undersökning genomförd på uppdrag av Eurogroup for Animals, Humane Society International/Europe, Fondation Brigitte Bardot, Dierenbescherming, Djurskyddet Sverige, Deutscher Tierschutzbund, World Animal Protection Denmark, World Animal Protection Netherlands, World Animal Protection Sweden och LAV. Rapport: https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2024-05/20240502_Hunting%20survey%20report_EN.pdf Sidan besökt 2024-05-06.
22. Rooney N. J. (2009) The welfare of pedigree dogs: Cause for concern. Journal of Veterinary Behavior 4: 180–186.
23. SVT (2020) https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jonkoping/risk-for-okad-hundsmuggling-i-coronakrisens-spar Sidan besökt 2024-05-07.
24. Jordbruksverket. Hemsida: https://jordbruksverket.se/djur/hundar-katter-och-smadjur/hundar/mark-och-registrera-hundar Sidan besökt 2024-05-07.

Djurens Rätt.